

KORMÁNYZATI POLITIKA ÉS PIAC A MAGYAR ÉLELMISZERGAZDASÁGBAN

GÓSI JÁNOS

Vállalkozásszervezési és Ökonómia Tanszék

ÖSSZEFOGLALÓ

A szociális piacgazdaság ma már nemcsak a piacgazdaság szociális védőhálóval való kiegészítését jelenti, hanem olyan társadalomközpontú piacgazdaságot, amelyben ember- és környezetbarát a technológia és a termék, magas fokú a vállalkozói és a fogyasztói etika.

BEVEZETÉS

A magyar élelmiszer gazdaságpolitika rendszer- és folyamatszabályozási feladatai. Még a piacerősítő állami szabályozás is bürokratikus természetű. A kormányzat stratégiai irányjaihoz és céljaihoz a változásokra lassan reagáló bürokratikus intézmények és ideológiák tapadnak.

Tőkehiány, tőkeimport és privatizáció az élelmiszergazdaságban. Az Európai Unió és a fejlett világ élelmiszergazdaságának fejlődése a szociális piacgazdaság elveit követi.

A szociális piacgazdaság (1) ma már nem csak a piacgazdaság szociális védőhálóval való kiegészítését jelenti, hanem társadalomközpontú piacgazdaságot is, amelyben ember- és környezetbarát a technológia és a termék, magasfokú a vállalkozói és a fogyasztói etika (2)

A fejlett országok környezetgazdálkodó mezőgazdasága a más szférák által okozott környezeti károk csökkentésére is törekszik.

A mezőgazdaság jövőbeni technológiai fejlődése várhatóan a kevésbé környezetkárosító kemikáliák, a hagyományos őstermelés és - főként - az új biotechnológiai eljárások kombinatív alkalmazásán fog alapulni.

Az agrárprotekciónizmus nyílt formái helyébe burkoltabbak lépnek, ezért a magyar élelmiszergazdaság számára különösen fontos az Európai Unióhoz való csatlakozásunk felgyorsítása.

2. A MAGYAR ÉLELMISZERGAZDASÁGPOLITIKA FELADATAI ÉS JELLEMZŐI

Az Európai Unióhoz csatlakozni akaró magyar élelmiszergazdaság-politikánk a rendszerszabályozás keretében gyorsított ütemben kell véghez vinnie a tulajdonviszonyok, a költségvetési-, a pénz-, és a hitel, a külgazdasági és a versenyrendszer - benne az agrárpiacon rendtartás - a minőségbiztosítás- és az ellenőrzés, az információs és érdekegyeztető rendszerek (terméktanácsok, kamarák) ki- és átalakítását.

Az állami tevékenység erősítése indokolt a következő két területen is:

- 1. A növekvő elszegényedéssel összefüggő szociális élelmezéspolitikai (3), amely egyszerre szolgálja a társadalmi-politikai feszültségek enyhítését, és az élelmiszergazdasági piac bővülését;*
- 2. A piaci alkalmazkodást segítő, erősítő politika és gyakorlat: különösen a vállalkozói szférát szolgáló, az Európai Unióval összekapcsolt integrált információs rendszer, a kutatást, képzést, fejlesztést, termelést és értékesítést komplexen kezelő marketing szemléletű innovációs láncolatok megteremtésében.*

Tökéletes rendszer nem építhető fel! Minden struktúra hibás, de az emberi motiváció áthidalja ezt, ha a rendszer nem pusztítja el a pozitív motivációkat.

Látnunk kell, hogy minden állami szabályozás - még a piacerősítő is - alapvetően bürokratikus természetű, ellentétes a piaci rendszer működésével. A piac nem csak a verseny színtere, hanem a piaci szereplők közötti szerződéses kapcsolatoké is. A hektikus mozgásoktól mentes, de a versenyt nem kiküszöbölő agrárpiacon létrejöttének alapvető feltétele az állam, a nyersanyagtermelői, feldolgozó, kereskedelmi, pénzügyi, fogyasztói...stb. szféra szervezett együttműködése.

A kormányzatnak a fő stratégiai irányok és célok kialakításakor mérsékletet kell tanúsítani, mert ezekhez végrehajtási eszközök, működő vagy újonnan alakult intézmények, sőt ideológiák tapadnak, amelyek természetük miatt lassan vagy egyáltalán nem reagálnak a változó körülményekre; rossz irányba viszik a folyamatokat, s akadályozzák a piaci impulzusokra reagáló vállalkozói magatartás érvényesülését.

Erősen vitatható az elmúlt négy év agrárpolitikájának az a törekvése, hogy diszkriminatív adó- és támogatási rendszerrel kívánja elérni a mezőgazdaság magán farmgazdasági rendszerévé való átalakulását. A kisparaszti farmgazdaság jelenlegi formájában inkább történelmi örökség, mint a jövőben követendő forma. Ezen a területen a fejlődés szerves és járható útja: az újtípusú szövetkezeteken és társaságokon belül belső vállalkozások kialakítása; beszerző-, értékesítő-, szaktanácsadó szövetkezetté való átalakulása, valamint az élelmiszerfeldolgozók által létrehozott komplex termelvényi rendszerekbe való integrálódás.

Az egyéni és kollektív magántulajdon keretei között egyszerre több gazdálkodási forma is lehet hatékony!

Minden állami szabályozás természeténél fogva bizonyos mértékig alul-, túl- és rosszul szabályozás. Ezt enyhítheti a szakmai és érdekvédelmi szervezeteknek a szabályozást előkészítő és végrehajtó munkában való részvétele.

Az állam, a terméktanácsok és az érdekvédelmi szervezetek közötti munkamegosztás fő problémája: a hatáskörök, a felelőségek és az eszközök egymáshoz rendelése és felosztása.

A tőkehiány és a piaci normákat követni tudó marketing-menedzsment gyakorlat hazai meghonosítása egyaránt megköveteli a külföldi szakmai befektetők fokozottabb, de ellenőrzöttebb részvételét.

Az állam által vezérelt privatizáció lassúsága és átgondolatlansága az egyik fő oka az élelmiszergazdasági tőke üzleti értéke rohamos süllyedésének.

Tudomásul kell vennünk, hogy piaci és környezetgazdálkodási okok miatt a mezőgazdaság támogatási igénye jelentős marad a jövőben is.

A védelmi és támogatáspolitikának együttesen kell kielégítenie a piaci, környezetfenntartói és népesség-megtartói követelményeket.

A gazdaságpolitika korlátainak és teendőinek kijelölésekor figyelembe kell vennünk, hogy az élelmiszergazdaság fejlődési követelményeit alapvetően a végső fogyasztói piaccal közvetlen kapcsolatban álló nagy élelmiszerkereskedelmi láncok határozzák meg.

FELHASZNÁLT IRODALOM

A szociális piacgazdaságról bővebben... Dobias, P. (1989) Gazdaságpolitika. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Bp., 32.

Gósi, J. (1992) Kormányzati irányítás, szociális piacgazdaság és vállalkozói magatartás élelmiszergazdasági vonatkozásai. A "Lippay János" tudományos ülészek előadásai, a KÉE kiadványa, 126-128.

Balogh, S. (1992) A szociális élelmiszerpolitika a politika rendszerében. A "Lippay János" tudományos ülészek előadásai és poszterei. KÉE kiadványa, 121-125.

**GOVERNMENT POLICY AND MARKETING IN THE HUNGARIAN
FOOD ECONOMY**

J.GÓSI

University of Horticulture and Food Industry
College of Food Industry
H-6701. Szeged, P.O.Box 433.

ABSTRACT

Social market economy today means not only a social net added to the market economy, but a society centred market economy too where technology and products are environment friendly and where the entrepreneur's and customer's morals are highly developed.

The uncovered forms of agrarian protectionism are replaced by the disguised ones.

The tasks of the Hungarian food economy policy and its processes. Even the state market enhancing regulation is of bureaucratic character.

Different bureaucratic institutions and ideas are attached to the strategic tendencies and goals of government causing a general slowdown.

Lack of capital, capital import and privatisation in the food economy.